

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Czesław Siekierski

Warszawa, 02 lipca 2024 r.
znak sprawy: BM.zp.058.33.2024

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

Dotyczy: odpowiedzi na interpelację nr 2756

Szanowny Panie Marszałku,

w związku z interpelacją nr 2756 złożoną przez posła na Sejm RP Pana Marcina Horałę w sprawie postulatów ogólnopolskiego protestu rolników, przedstawiam odpowiedzi na pytania zawarte w przedmiotowym piśmie.

1. Jakie konkretnie działania podjął rząd w celu wprowadzenia ceł i kontyngentów na import płodów i produktów rolnych z Ukrainy?

➤ **Autonomiczne środki handlowe dla Ukrainy**

6 czerwca 2024 r. weszło w życie rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady 2024/1392 przedłużające autonomiczne środki handlowe (ATM) w imporcie z Ukrainy o kolejny rok, tj. do 5 czerwca 2025 r. Dzięki zabiegom m.in. Polski w rozporządzeniu 2024/1392 przewidziano skuteczniejsze postanowienia dotyczące mechanizmów ochronnych niż w poprzednich latach. Chodzi przede wszystkim o automatyczny mechanizm ochronny uruchamiany po przekroczeniu określonych wielkości progowych przez import z Ukrainy do UE najbardziej wrażliwych produktów, takich jak: mięso drobiowe, jaja, cukier, owies, niektóre produkty przetwórstwa zbóż, miód. Uruchomienie tego mechanizmu spowoduje przywrócenie ceł UE na import przekraczający poziom bezcłowych kontyngentów taryfowych z Układu

o stowarzyszeniu UE-Ukraina. Dzięki m.in. naszym staraniom okres referencyjny służący wyliczeniu wielkości progowych dla automatycznego mechanizmu ochronnego został zmieniony i uwzględnia II połowę 2021 oraz całe lata 2022 i 2023 (pierwotnie KE proponowała tylko lata 2022-2023).

W przypadku wszystkich produktów objętych ATM (tj. których cła nie zostały w pełni zliberalizowane w DCFTA z Ukrainą), gdyby import powodował zakłócenia na rynku, to kraje członkowskie będą mogły wnioskować do Komisji Europejskiej o przywrócenie ceł lub przyjęcie innych środków ograniczających bezcłowy import.

W toku dyskusji nad rozporządzeniem ATM postulowaliśmy zapewnienie możliwości zastosowania przewidzianych w nim środków ochronnych również wobec produktów, których import z Ukrainy został w pełni zliberalizowany w Układzie o stowarzyszeniu UE-Ukraina, w tym owoców miękkich. Postulat ten nie został jednak przyjęty. Zgodnie z rozporządzeniem 2024/1392 istnieje natomiast możliwość wnioskowania do KE o zastosowanie w stosunku do takich produktów monitoringu importu (za pomocą licencji importowych).

➤ Rozmowy dwustronne polsko-ukraińskie

Równoległe do działań podejmowanych na forum instytucji unijnych od grudnia 2023r. MRiRW zorganizowało kilkanaście spotkań z Ukrainą na szczeblu kierownictwa resortu w celu wypracowania akceptowalnych dla wszystkich stron zasad handlu rolnego. Negocjacje dotyczyły możliwości wprowadzenia mechanizmu licencjonowania ukraińskiego eksportu, jednak strona ukraińska nie zgodziła się na rozszerzenie zakresu towarowego poza zboża i rośliny oleiste. Strona polska wnioskuje, aby system licencjonowania obejmował nie tylko cztery podstawowe towary (objęte od 2 maja do 15 września 2023 r. unijnym zakazem importu), tj. pszenica, kukurydza, rzepak, słonecznik, ale także produkty przemiału zbóż: śruta, mąka czy makuchy (tj. wszystkie towary objęte obecnym zakazem importu z Ukrainy do Polski) oraz inne produkty wrażliwe dla Polski (cukier, mięso drobiowe, jaja, maliny mrożone, sok jabłkowy, miód, oleje słonecznikowy i rzepakowy). W celu usprawnienia i przyspieszenia rozmów w spotkania zostały też zaangażowane organizacje rolnicze obu krajów (spotkania 27 marca i 23 kwietnia 2024 r.). Dialog w tej sprawie był bardzo intensywny, a zarazem trudny. Ze względu na przeciwstawne interesy obydwu stron

nie udało się osiągnąć porozumienia. Jesteśmy gotowi do kontynuacji rozmów ze stroną ukraińską celem zapewnienia ochrony rynku rolnego w Polsce.

2. Jakie konkretnie działania podjął rząd w celu zablokowania importu płodów i produktów rolnych z Białorusi i Rosji?

20 marca 2024 r. Polska wspólnie z Republiką Czeską, Litwą, Łotwą i Estonią wysłała pismo do komisarza ds. handlu Valdisa Dombrovskisa oraz komisarza ds. rolnictwa Janusza Wojciechowskiego w sprawie importu zboża z Rosji do UE. W piśmie wezwaliśmy KE do opracowania przepisów, które ograniczyłyby import zboża z Rosji i Białorusi na terytorium UE. Jednocześnie zwróciliśmy się do KE o zapewnienie współpracy i koordynacji państw członkowskich UE w celu skutecznego i jednolitego wdrożenia tych środków w całej UE.

W odpowiedzi m.in. na ww. wspólny list Komisja Europejska zaproponowała 22 marca 2024 r. podniesienie ceł na przywóz do UE zbóż (w tym pszenicy i kukurydzy), nasion oleistych i produktów pochodnych z Rosji i Białorusi oraz wykluczenie ww. produktów z tych krajów z dostępu do unijnych kontyngentów taryfowych (TRQ). Rozporządzenie w tej sprawie zostało zatwierdzone przez Radę UE 30 maja 2024 r. i opublikowane w Dzienniku Urzędowym UE(1). Rozporządzenie 2024/1652 wchodzi w życie (na terenie całej UE) 1 lipca 2024 roku.

Zdaniem KE przyjęte środki sprawią, że import ww. produktów (oraz granulatu z wyśodków buraczanych i suszonego grochu) z obu krajów na rynek UE stanie się nieopłacalny, a więc ich efekt będzie podobny do embarga. Niektóre państwa członkowskie wezwały KE do rozszerzenia zakresu produktowego ww. środków. Z uwagi na interesy polskich przetwórców ryb (dla których Rosja jest istotnym dostawcą surowca rybnego) MRiRW nie popiera propozycji włączenia w zakres tego rozporządzenia produktów rybołówstwa.

Należy pamiętać, że w przypadku wprowadzenia kolejnych sankcji na produkty rolno-spożywcze zarówno Rosja, jak i Białoruś mogłyby podjąć działania odwetowe (w postaci środków ograniczających import z UE). W 2023 r. wartość polskiego eksportu rolno-spożywczego do Federacji Rosyjskiej wyniosła 573 mln EUR (import do Polski 352 mln EUR), a do Białorusi – 246 mln EUR (import do Polski 79 mln EUR).

Wszystkie przesyłki zwierząt i towarów pochodzenia zwierzęcego wprowadzane na teren Unii Europejskiej, tj. zwierzęta, produkty pochodzenia zwierzęcego (żywność), materiał biologiczny, produkty uboczne pochodzenia zwierzęcego, a także siano i słoma oraz środki spożywcze zawierające zarówno produkty pochodzenia roślinnego, jak i produkty przetworzone pochodzenia zwierzęcego („produkty złożone”), podlegają urzędowej kontroli granicznej prowadzonej przez granicznych lekarzy weterynarii w punktach kontroli granicznej (BCP). Kontrole takie przeprowadza się w sposób określony w przepisach UE lub w przepisach krajowych.

Po przeprowadzeniu kontroli urzędowych graniczni lekarze weterynarii podejmują decyzję w odniesieniu do każdej przesyłki, wskazując w niej, czy spełnia ona wymagania przywozowe, a w odpowiednich przypadkach – stosownej procedury celnej. W przypadku, gdy przesyłka nie spełnia wymagań przywozowych, nie zostaje wydana zgoda na jej wwóz na terytorium UE (w tym Polski), a towar nie zostaje dopuszczony do obrotu.

W związku z powyższym, zgodnie z obecnie obowiązującymi przepisami z zakresu wymagań weterynaryjnych, nie ma możliwości ograniczania lub zakazu przywozu zwierząt i towarów pochodzenia zwierzęcego pochodzących z państw trzecich, jeżeli przesyłki te spełniają odpowiednie wymagania pod kątem bezpieczeństwa zdrowotnego określone dla nich w przepisach UE lub w przepisach krajowych.

3. Czy i kiedy rząd planuje wprowadzenie systemu kaucyjnego na tranzyt produktów rolnych do krajów pozaunijnych?

Resortem właściwym do oceny możliwości realizacji postulatu wprowadzenia kaucji w transycie ukraińskich produktów rolnych przez terytorium Polski jest Ministerstwo Finansów. W toku wcześniej przeprowadzonych konsultacji resort finansów stwierdził, że realizacja tego postulatu stanowiłaby naruszenie traktatów europejskich (m.in. TFUE).

4. Czy i kiedy rząd planuje zwiększenie pułapu Dużych Jednostek Przeliczeniowych na gospodarstwo do którego przysługuje wsparcie do produkcji zwierzęcej do 450 DJP/gospodarstwo?

W przypadku wsparcia związanego z produkcją do zwierząt, realizowanego w ramach płatności bezpośrednich, nie stosuje się pułapu DJP w przeliczeniu na gospodarstwo. Wsparcie to przysługuje do każdej sztuki kwalifikującego się do płatności zwierzęcia.

Natomiast w ramach ekoschematu Dobrostan zwierząt, realizowanego w ramach PS WPR, płatność dobrostanowa dla rolników przystępujących do ekoschematu Dobrostan zwierząt przyznawana jest z zastosowaniem poniższych progów degresywności:

- do 100 DJP - 100% płatności,
- powyżej 100 DJP do 150 DJP - 75% płatności,
- powyżej 150 DJP - brak płatności.

Ekoschemat Dobrostan zwierząt został skonstruowany w oparciu o zgłaszane przez rolników postulaty, które zostały ujęte w zatwierdzonym w dniu 31 sierpnia 2022 r. przez Komisję Europejską Planie Strategicznym WPR na lata 2023-2027. Na wniosek organizacji reprezentujących m.in. producentów trzody chlewnej, bydła mięsnego, bydła mlecznego czy drobiu, w celu ukierunkowania wsparcia na małe i średnie gospodarstwa rolne, wprowadzono w ekoschemacie Dobrostan zwierząt degresywność, według której płatność dobrostanowa w obrębie danej grupy technologicznej zwierząt (np. lochy, tuczniki, krowy mleczne czy opasy) przyznawana jest do 150 DJP/gospodarstwo.

Należy jednak zaznaczyć, że degresywność płatności dobrostanowej w ramach obowiązującego PS WPR, nie dotyczy:

1) zwierząt utrzymywanych w systemie rolnictwa ekologicznego w przypadku płatności do (i) praktyki zwiększona co najmniej o 20% powierzchnia bytowa w ramach wariantu Dobrostan loch, Dobrostan tuczników, Dobrostan krów mlecznych, Dobrostan krów mamek, Dobrostan opasów, (ii) praktyki zapewnienie wypasu w ramach wariantu Dobrostan krów mlecznych, (iii) wariantu Dobrostan koni utrzymywanych w pomieszczeniach lub w budynkach, Dobrostan koni utrzymywanych w systemie otwartym, Dobrostan kóz, Dobrostan owiec, Dobrostan kur niosek oraz wariantów: Dobrostan kurcząt brojlerów i Dobrostan indyków utrzymywanych

z przeznaczeniem do produkcji mięsa - poza praktyką w drobiu utrzymywanie zgodnie z systemem jakości QAFP;

2) zwierząt utrzymywanych w systemie QAFP w przypadku płatności do (i) praktyki zwiększona co najmniej o 20% powierzchnia bytowa w ramach wariantu Dobrostan loch, Dobrostan tuczników, (ii) praktyki utrzymywanie zgodnie z wymogami systemu QAFP w ramach wariantu Dobrostan loch, Dobrostan tuczników, Dobrostan kurcząt brojlerów i Dobrostan indyków utrzymywanych z przeznaczeniem do produkcji mięsa;

3) zwierząt utrzymywanych w systemie QMP w przypadku płatności do praktyki utrzymywanie zgodnie z systemem QMP w ramach wariantu Dobrostan krów mamek utrzymywanych w pomieszczeniach lub w budynkach, Dobrostan krów mamek utrzymywanych w systemie otwartym oraz Dobrostan opasów.

Rozważając zwiększenie poziomu DJP należy mieć na uwadze, że budżet ekoschematów, w tym ekoschematu Dobrostan zwierząt, jest ściśle określony, a objęcie wsparciem większej liczby zwierząt wiąże się ze zwiększeniem zapotrzebowania na środki. W kampanii roku 2023 zaplanowany budżet był wystarczający, aby wypłacić rolnikom należności zgodnie z wcześniej zaplanowanymi stawkami. W roku 2024 wprowadza się nową płatność w ramach ekoschematu Dobrostan zwierząt oraz ekoschemat Grunty wyłączone z produkcji. W trwającym jeszcze naborze wniosków na 2024 r. obserwujemy także większe zainteresowanie rolników realizacją ekoschematu Dobrostan zwierząt (w porównaniu do analogicznego okresu ubiegłego roku rolnicy złożyli o ok. 20% więcej wniosków). Dlatego też postulat dokonania zmian progów degresywności jest trudny do spełnienia. Trzeba też zauważyć, że tego rodzaju zmiana wymaga modyfikacji nie tylko przepisów krajowych, ale też PS WPR, a więc uzgodnień z Komisją Europejską.

5. Jakie jest stanowisko rządu w odniesieniu do pomysłu, aby decyzje kredytowe i inwestycyjne były oparte o ślad węglowy obliczany dla produktów wytwarzanych w gospodarstwach?

Powyższe zagadnienia znajdują się w kompetencji Ministerstwa Finansów, które przy piśmie z 13 maja 2024 r. przekazało stosowne stanowisko.

Pierwsze sformalizowane działania na rzecz zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym zostały podjęte na forum Zgromadzenia Ogólnego ONZ, które 25 września 2015 r. przyjęło Agendę na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030, której podstawowym celem jest zrównoważony rozwój gospodarczy, społeczny i środowiskowy. W ślad za Agendą 2030, zostało zawarte tzw. Porozumienie Paryskie, zatwierdzone przez UE 5 października 2016 r., którego celem jest podjęcie bardziej zdecydowanych działań w związku ze zmianą klimatu, między innymi przez zapewnienie zgodności przepływów finansowych z dążeniem do niskiego poziomu emisji gazów cieplarnianych i rozwoju odpornego na zmiany klimatu.

W zbliżonym czasie Komisja Europejska podjęła inicjatywę na rzecz zrównoważonego finansowania, która zakłada między innymi zwiększenie zaangażowania rynku finansowego w zrównoważony wzrost. Inicjatywa ta ma sprzyjać eliminacji wykluczenia społecznego oraz pozwolić na uwzględnienie na rynku finansowym – na przykład podczas podejmowania decyzji inwestycyjnych – czynników z zakresu ochrony środowiska, polityki społecznej i ładu korporacyjnego (ang. Environmental, Social and Governance; ESG). W kontekście polityki UE zrównoważone finansowanie rozumiane jest jako finansowanie wspierające wzrost gospodarczy przy jednoczesnym zmniejszeniu presji na środowisko oraz uwzględnieniu aspektów społecznych i tych związanych z zarządzaniem.

W odpowiedzi na rosnące oczekiwania inwestorów dotyczące możliwości uwzględniania aspektów środowiskowych w produktach inwestycyjnych oraz dążąc do realizacji celów klimatycznych, na poziomie UE wprowadzono pakiety regulacyjne z zakresu ESG. Pierwszym z nich był tzw. pakiet Sustainable Finance, którego głównym celem jest zapewnienie, aby kwestie związane z czynnikami ESG stały się centralnymi elementami systemu finansowego, a gospodarka europejska została przekształcona w bardziej ekologiczny i odporny na zmiany klimatu system o obiegu zamkniętym. W kwestii raportowania niefinansowego firm inwestycyjnych, obowiązującym aktem prawnym jest rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/2088 z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie ujawniania informacji związanych ze zrównoważonym rozwojem w sektorze usług finansowych (SFDR), które ma na celu zwiększenie przejrzystości i odpowiedzialności w sektorze finansowym poprzez umożliwienie uwzględnienia w decyzjach inwestycyjnych kryteriów zrównoważonego rozwoju.

Należy jednak zauważyć, że regulacje te mają na celu wprowadzenie przedmiotowej możliwości, natomiast nie stanowią dla inwestora obowiązku, gdyż ostateczne decyzje inwestycyjne mogą być oparte o różnorodne czynniki, takie jak strategia inwestycyjna, profil ryzyka, czy cele inwestycyjne.

Podobnie jeśli chodzi o banki, które udzielając kredytów zobowiązane są do przestrzegania powszechnie obowiązujących przepisów prawa, a także wydawanych przez Komisję Nadzoru Finansowego (KNF) rekomendacji wystosowanych do tych podmiotów. Ogólne zasady udzielania kredytów przez banki zostały uregulowane w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, która tworzy ramy prawne dla funkcjonowania banków w Polsce. Prawo bankowe nie zawiera szczegółowych regulacji odnoszących się do postępowania banków wobec producentów rolnych.

Zgodnie z art. 70 Prawa bankowego bank uzależnia przyznanie kredytu od zdolności kredytowej kredytobiorcy, przez zdolność kredytową rozumie się zdolność do spłaty zaciągniętego kredytu wraz z odsetkami w terminach określonych w umowie. Kredytobiorca jest obowiązany przedłożyć na żądanie banku dokumenty i informacje niezbędne do dokonania oceny tej zdolności. Kredytobiorca ma również obowiązek umożliwić podejmowanie przez bank czynności związanych z oceną sytuacji finansowej i gospodarczej oraz kontrolę wykorzystania i spłaty kredytu.

Jednocześnie banki na wniosek kredytobiorcy ubiegającego się o kredyt przekazują, w formie pisemnej, wyjaśnienie dotyczące dokonanej przez siebie oceny zdolności kredytowej wnioskującego. Wyjaśnienie obejmuje informacje na temat czynników, w tym danych osobowych wnioskującego, które miały wpływ na dokonaną ocenę zdolności kredytowej. Kredytobiorca może złożyć ww. wniosek do banku w terminie do roku od dnia otrzymania takiej oceny zdolności kredytowej. Odpowiedź na wniosek powinna być udzielona niezwłocznie, nie później niż w terminie 30 dni od dnia otrzymania wniosku (art. 70a Prawa bankowego).

Banki zobowiązane są także przestrzegać wydawanych przez KNF rekomendacji. Jedną z nich jest Rekomendacja T dotycząca zbioru zasad dobrych praktyk w zakresie zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych. Głównym celem Rekomendacji T jest zachowanie wymogów stabilności i ostrożności przejawiających się między innymi uwzględnieniem w polityce kredytowej długoterminowej

perspektywy zarządzania ryzykiem wrażliwości na zmiany warunków otoczenia oraz oddziaływania na poziom ryzyka kredytowego. W szczególności banki zobowiązane są zachować niezbędny obiektywizm i konserwatyzm w zakresie parametrów przyjmowanych do oceny zdolności kredytowej.

Bank dokonując oceny zdolności kredytowej konsumenta zobowiązany jest do prawidłowej identyfikacji i pomiaru ryzyka oraz określenia poziomu akceptowalnego ryzyka. Rekomendacja T stanowi także, że przy ustalaniu parametru przyjmowanego do oceny zdolności kredytowej, bank powinien zadbać o ich obiektywny charakter wykazując zasadność przyjęcia ich na danym poziomie poprzez odniesienie się do potwierdzonych w analizach i badaniach wielkości. Dodatkowo, z postanowień przywoływanej Rekomendacji wynika konieczność zapewnienia przez bank wiarygodnych informacji na potrzeby procesu kredytowego jako składowych wpływających bezpośrednio na jego jakość. Wiarygodność oceny wynika m.in. z możliwości pozyskania przez bank obiektywnych danych, w tym ze źródeł zewnętrznych, pozwalających na weryfikację deklaracji i oświadczeń składanych przez kredytobiorcę.

Pomijając powyższe należy wskazać, że po stronie banków nie istnieje ustawowy obowiązek udzielania kredytów. Bank samodzielnie dokonuje oceny zdolności kredytowej, gdyż to bank ponosi ryzyko związane z oferowanymi produktami. Należy także zauważyć, że banki udzielając kredytów kierują się oceną ryzyka kredytowego, a tworząc modele scoringowe dla klientów banki określają różne parametry, na podstawie których dokonują oceny zdolności kredytowej. Ocena ta dotyczy transakcji na tle całego portfela kredytowego kredytodawcy i jego skutków dla kredytodawcy jako całości. Możliwa jest zatem sytuacja, w wyniku której banki prowadzące różną politykę kredytową wydadzą dla tego samego podmiotu różne decyzje kredytowe.

Podsumowując, Ministerstwu Finansów nie są znane powszechnie obowiązujące przepisy prawa, które uzależniałby udzielenie kredytu, czy podjęcia decyzji inwestycyjnej od wyliczeń na podstawie śladu węglowego. W związku z tym, choć emisje dwutlenku węgla/śladu węglowego mogą być uwzględniane w procesie podejmowania decyzji finansowych, nie są one jedynym czynnikiem decyzyjnym. Oznacza to, że mimo rosnącego znaczenia zrównoważonego rozwoju, decyzje te

w chwili obecnej nie są obciążone prawnym wymogiem uwzględniania śladu węglowego kredyto/pożyczkobiorcy i pozostają do wyłącznej decyzji banku lub inwestora.

6. Czy i kiedy rząd planuje wprowadzenie ułatwień inwestycyjnych w gospodarstwach utrzymujących zwierzęta, w tym w szczególności podwyższeniu pułapu DJP, do którego nie jest wymagane przygotowanie raportu rolno-środowiskowego oraz zmniejszenie możliwości blokowania inwestycji rolniczych przez organizacje pozarządowe.

Należy zauważyć, że Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi nie jest właściwy merytorycznie w zakresie przepisów dot. sposobu zagospodarowania terenu i warunków zabudowy, jak również pozwoleń na lokalizację i budowę obiektów utrzymujących zwierzęta gospodarskie, zakazywania powstawania lub eksploatacji takich obiektów. Kwestie te należą do kompetencji właściwych ministrów:

1. Ministra Klimatu i Środowiska, określone w:

- 1) ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2024 r. poz. 54, z późn. zm.),
- 2) ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2023 r. poz. 1094, z późn. zm.), wraz z aktami wykonawczymi.

2. Ministra Rozwoju i Technologii określone w:

- 1) ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2024 r. poz. 725, z późn. zm.),
- 2) ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977, z późn. zm.), wraz z aktami wykonawczymi.

Ponadto informuję, że w ostatnich miesiącach przyjęta została nowelizacja dyrektywy w sprawie emisji przemysłowych, która m.in. zmieniła sposób określania wielkości gospodarstw objętych wymogami wynikającymi z dyrektywy i ich wielkość. Dotychczas dyrektywa dotyczyła gospodarstw

utrzymujących świnie lub drób w liczbie: ponad 40 000 miejsc dla drobiu; ponad 2 000 miejsc dla tuczników (powyżej 30 kg); lub ponad 750 miejscami dla macior.

Po zmianie wielkość gospodarstw objętych wymogami dyrektywy wynosi: 350 DJP dla świń, 280 DJP dla drobiu, ale 300 DJP w przypadku kur niosek, 380 DJP dla gospodarstw mieszanych. Ustalenia te są znacznie łagodniejsze niż pierwotnie proponowała Komisja Europejska w swoim wniosku legislacyjnym (włączenie bydła oraz wielkość gospodarstwa w przypadku każdego gatunku wynosząca 150 DJP). Podczas negocjacji Polska opowiadała się przeciw włączeniu bydła w zakres dyrektywy i takie rozwiązanie udało się wypracować i przyjąć.

7. Jakie działania zamierza podjąć rząd w celu zablokowania wszystkich rozwiązań tzw. Europejskiego Zielonego Ładu niekorzystnych dla polskiego rolnictwa?

W pierwszej kolejności należy wyjaśnić, że Europejski Zielony Ład (EZŁ) to długofalowa strategia rozwoju gospodarczego, której celem jest zosobooszczędna i zeroemisyjna gospodarka UE w 2050 r. Założenia strategii znalazły odzwierciedlenie w pierwszej kolejności w szeregu strategii sektorowych (np. strategię „Od pola do stołu” czy strategia na rzecz bioróżnorodności, które są ważne dla sektora rolnego), a następnie w licznych aktach prawnych regulujących różne sfery działalności gospodarczej.

Założenia EZŁ znalazły swoje odzwierciedlenie również w przepisach dotyczących rolnictwa, w tym m.in. dotyczących Wspólnej Polityki Rolnej, ale nie tylko. Komisja Europejska zaproponowała np. przepisy dotyczące redukcji stosowania środków ochrony roślin, certyfikacji usuwania dwutlenku węgla, zdrowia gleb, odtworzenia ekosystemów naturalnych, i inne.

Działania Rządu RP w zakresie EZŁ polegają na zapewnieniu, że przyjmowane akty prawne mające wpływ na produkcję rolną są racjonalne, wyważone kosztowo, nie są sprzeczne z regułami agrotechnicznymi, nie są nadmiernie skomplikowane. W pewnych przypadkach, tak jak miało to miejsce w przypadku projektu rozporządzenia o redukcji stosowania środków ochrony roślin działania Rządu RP przyczyniły się do całkowitego wycofania wniosku legislacyjnego przez KE. W innych przypadkach Polska zabiegała o jak największe uproszczenia czy likwidację

nieracjonalnych wymogów i obowiązków. Tak było np. w przypadku przepisów Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) dotyczących m.in. tzw. warunkowości, które zmienione zostały w maju br.

W ostatnich miesiącach na forum UE toczyła się dyskusja nad uproszczeniem przepisów WPR, podczas której dostrzeżona została konieczność dokonania zmian w przepisach UE w celu ograniczenia biurokracji i złagodzenia niektórych zbyt restrykcyjnych wymogów środowiskowych. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi był aktywnym uczestnikiem tej debaty, wielokrotnie przedstawiając na forum UE najważniejsze propozycje uproszczeniowe, zarówno te krótkoterminowe, jak i długoterminowe oraz opowiadając się za wycofaniem wymogów zbyt obciążających rolników.

W konsekwencji tej dyskusji dnia 25 maja br. weszło w życie rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniające rozporządzenie (UE) 2021/2115 i (UE) 2021/2116 w odniesieniu do norm dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska, schematów na rzecz klimatu, środowiska i dobrostanu zwierząt, zmian w planach strategicznych WPR, przeglądu planów strategicznych WPR oraz zwolnień z kontroli i kar (2). Zmiana przepisów UE jest odpowiedzią na uwagi i wnioski zgłaszane podczas protestów rolników i środowiska rolniczego odbierających pewne rozwiązania prawne, jako zagrożenie dla bezpieczeństwa żywnościowego, także w kontekście trwającej wojny w Ukrainie.

Nowe przepisy usuwają albo znacznie upraszczają, zgodnie z oczekiwaniami rolników i w zgodzie z poprawną agrotechniką, te elementy Europejskiego Zielonego Ładu, w tym normy w ramach warunkowości Wspólnej Polityki Rolnej (WPR), które wpływały na decyzje produkcyjne rolników lub wręcz ograniczały produkcję. Zmiany te są szybką reakcją na obecną sytuację w rolnictwie i stanowią efekt dyskusji nad uproszczeniem WPR.

Nowe prawo jest w trakcie transpozycji do przepisów krajowych. Zmiany przepisów dotyczą w szczególności: zniesienia ugorowania 4% gruntów ornych, możliwości wyboru między dywersyfikacją a zmianowaniem, uproszczeń dotyczących okresu utrzymania okrywy glebowej, zmian w zakresie sankcji związanych z warunkowością.

Zmiany, które wprowadziło rozporządzenie:

- Zniesienie „ugorowania” 4% GO – tzw. norma GAEC 8. Od 2024 r. nie ma obowiązku ugorowania 4% GO, ponieważ Polska jeszcze w tym roku ustanowiła odpowiedni ekoschemat. Jest to ekoschemat Grunty wyłączone z produkcji.

Rolnicy realizujący ten ekoschemat otrzymają płatność za dobrowolne wyłączenie gruntów ornych z produkcji. Płatność przyznaje się do powierzchni nie większej niż 4% powierzchni gruntów ornych w gospodarstwie. Szacowana stawka płatności wynosi ok. 126,52 EUR/ha tj. ok. 563 zł/ha. Na gruntach wyłączonych z produkcji obowiązuje zakaz prowadzenia produkcji rolnej do dnia 31 lipca (w tym zakaz wypasu i koszenia) oraz zakaz stosowania środków ochrony roślin.

Aby ww. płatność mogła zostać wdrożona, konieczna była zmiana ustawy o Planie Strategicznym. Ustawa została opublikowana 17 czerwca 2024 r. i weszła w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia, tj. 18 czerwca 2024 r. (3). Od dnia wejścia w życie zmienionych przepisów krajowych do dnia 31 sierpnia 2024 r. możliwe jest zawniaskowanie o ww. płatność lub dokonanie zmian we wcześniej złożonych wnioskach.

- Możliwość wyboru między dywersyfikacją a zmianowaniem – tzw. norma GAEC 7. Od 2024 r. rolnicy mogą stosować, albo dywersyfikację upraw, albo zmianowanie.

Dzięki zmianie ww. rozporządzeń bazowych państwa członkowskie mają możliwość wprowadzenia w ramach normy GAEC 7 (obok zmianowania) również dywersyfikacji upraw. Tym samym, w Polsce rolnik będzie miał wybór czy stosować zmianowanie na 40% powierzchni gruntów ornych każdego roku, czy stosować dywersyfikację upraw. W przypadku wyboru dywersyfikacji upraw dla gospodarstw od 10 do 30 ha wystarczy posiadać 2 uprawy, z tym że największa uprawa nie może stanowić więcej niż 75% w strukturze zasiewów, a dla gospodarstw powyżej 30 ha wystarczy posiadać 3 uprawy, z tym że największa uprawa nie może stanowić więcej niż 75%, a dwie uprawy główne więcej niż 95% w strukturze zasiewów.

Obecnie procedowana jest nowelizacja rozporządzenia w sprawie norm oraz szczegółowych warunków ich stosowania (4), która wprowadza zmiany w tym zakresie.

- Uproszczenia w normie dot. obowiązku utrzymania okrywy glebowej (tj. okrywa roślinna, ściernisko, resztki poźniwne, mulcz) - tzw. norma GAEC 6.

W aktualnie procedowanej nowelizacji rozporządzenia w sprawie norm (3), w przypadku normy GAEC 6, wprowadzono nowy termin utrzymania okrywy glebowej od dnia zbioru uprawy w plonie głównym do dnia 15 października danego roku, z możliwą przerwą na wykonanie zabiegów agrotechnicznych przed siewem roślin ozimych, trwająca nie dłużej niż 4 tygodnie.

- Gospodarstwa do 10 ha UR nie będą podlegały sankcjom związanym z realizacją norm środowiskowych (tzw. warunkowości).

Obciążenie administracyjne mniejszych gospodarstw (do 10 ha użytków rolnych) zostanie złagodzone poprzez zwolnienie ich z wizyt kontrolnych, mających na celu sprawdzenie przestrzegania wymogów warunkowości. Gospodarstwa te będą również zwolnione z kar.

- Możliwość wprowadzenia częściowej derogacji od stosowania norm warunkowości – z uwagi na niekorzystne warunki pogodowe.
- Zwiększenie do 2 razy na rok możliwości zgłaszania zmian PS do KE.

Polska nie ustaje we wnioskowaniu o dalsze uproszczenia w EZŁ, takie jak: zniesienie wymogu wprowadzenia warunkowości społecznej od 2025 r., odstąpienie od wprowadzania normy GAEC 2 (ochrona terenów podmokłych i torfowisk), skrócenie czasu na zatwierdzenie wniosku o zmianę PS przez KE z 3 miesięcy do 1 miesiąca.

Z wyrazami szacunku

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Czesław Siekierski

/podpisano elektronicznie/

Podstawa prawna:

- (1) Rozporządzenie Rady (UE) 2024/1652 z dnia 30 maja 2024 r. zmieniające załącznik I do rozporządzenia (EWG) nr 2658/87 w sprawie nomenklatury taryfowej i statystycznej oraz w sprawie Wspólnej Taryfy Celnej
- (2) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1468 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie zmiany rozporządzeń (UE) 2021/2115 i (UE) 2021/2116 w odniesieniu do norm dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska, schematów na rzecz klimatu, środowiska i dobrostanu zwierząt, zmian w planach strategicznych WPR, przeglądu planów strategicznych WPR oraz zwolnień z kontroli i kar (Dz. Urz. UE L, 24.05.2024 r.)
- (3) Ustawa z dnia 23 maja 2024 r. o zmianie ustawy o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (Dz. U. poz. 885)
- (4) Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 marca 2023 r. w sprawie norm oraz szczegółowych warunków ich stosowania (Dz. U. ,poz. 478 z późn. zm.)

Do wiadomości:

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów – Departament Spraw Parlamentarnych